

รายวิชา ประวัติศาสตร์

เรื่อง ความเสื่อมของอาณาจักร
ธนบุรี

รหัสวิชา ส 22102 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ผู้สอน ครุניתยา จวบรัมย์

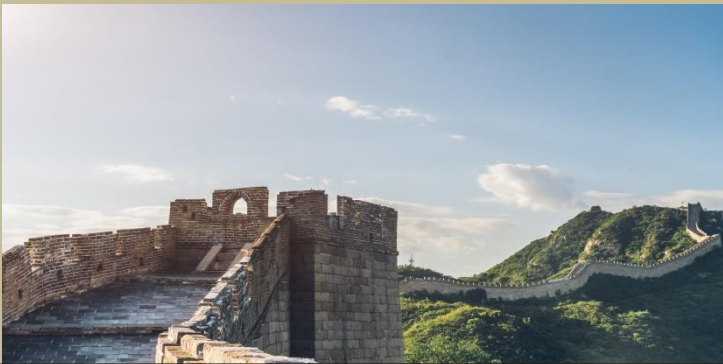
ทบทวนเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในสมัยธนบุรี

อาณาจักร พม่า

อาณาจักร กัมพูชา

อาณาจักร จีน

อังกฤษ (ดินแดนตะวันตก)

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

มีพระนามเดิมว่า ทองด้วง

สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก

กิจกรรมเล่าต่อเรื่อง

ให้ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่ม

เล่าเหตุการณ์สมัยธนบุรีตอนปลาย กลุ่มละ 1 เหตุการณ์

เหตุการณ์สมัยธนบุรีตอนปลาย

1. การจลาจลวุ่นวายในเขมร 2323
2. ความวุ่นวายภายในกรุงธนบุรี 2324
3. กบฏพระยาสุรศักดิ์ 2324
4. สงครามกลางเมืองระหว่างพระยาสุรศักดิ์และพระยาสุรียอภัย 2324
5. การพิจารณาปัญหาเรื่องสมเด็จพระเจ้าตากสิน
6. สรุปการสิ้นสุดของสมัยกรุงธนบุรี

1. การจลาจลขุนวายุในเขมร 2323

- เกิดการกบฏในเขมร
- กบฏจับพระรามราชาและพระนารายณ์ราชาปลงพระชนม์
ทั้งสองพระองค์
- สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกและเจ้าพระยาสุรสีห์
ไปปราบการจลาจลได้สำเร็จ

1. การจลาจลวุ่นวายในเขมร 2323

- โอรสของพระนารายณ์ราชาได้ขึ้นครองราชย์สมบัติเนื่องจากยังทรงพระเยาว์ จึงมีฟ้าทะละหะ (มู) เป็นผู้สำเร็จราชการแทนเขมรจึงหันไปพึ่งญวนอีกครั้งหนึ่ง
- สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกไปปราบเขมรขณะรบกับเขมรอยู่那儿ก็มีข่าวว่าทางกรุงธนบุรีเกิดจลาจลวุ่นวาย

2. ความวุ่นวายภายในกรุงธนบุรี 2324

- สมเด็จพระเจ้าตากสินมั่งมั่นในการเจริญกรรมฐานอย่างหนัก การมีจุดประสงค์ในการที่ผิดหลักพระพุทธศาสนา ทำให้พระองค์มีพระสติฟั่นเฟือน
- พระองค์สั่งประหารชีวิตผู้คน
- การกระทำซึ่งขัดต่อขนบประเพณีที่พระมหากษัตริย์พึงปฏิบัติ

2. ความวุ่นวายภายในกรุงธนบุรี 2324

สร้างคามระส่ำระสายให้กับบ้านเมืองไปทั่วทำให้บ้านเมืองเกิดความสับสนวุ่นวายจึงเกิดกลุ่มบุคคลต่อต้านพระองค์มากยิ่งขึ้น ในขณะที่อำนาจพระองค์กลับอ่อนแอลงเรื่อย ๆ

3. กบฏพระยาสุรศักดิ์ 2324

- เกิดจลาจลที่กรุงศรีอยุธยา
- พระยาสุรศักดิ์ขึ้นไประงับการจลาจล หัวหน้าที่ก่อความวุ่นวาย คือ ขุนแก้ว น้องชายของพระยาสุรศักดิ์
- พระยาสุรศักดิ์จะไม่ปราบพวกก่อความวุ่นวาย ร่วมมือกับพวกก่อการจลาจล
- พระยาสุรศักดิ์ยกกำลังมาตีกรุงธนบุรี

3.

กบฏพระยาสุรศักดิ์ 2324

- พระยาสุรศักดิ์เข้ายึดอำนาจจากสมเด็จพระเจ้าตากสินได้สำเร็จ
- พระยาสุรศักดิ์บังคับให้พระองค์ทรงผนวช และจับพระบรมวงศานุวงศ์มาจองจำไว้ในราชวัง
- พระยาสุรศักดิ์ตั้งตนเป็นผู้สำเร็จราชการ
- พระยาสุรศักดิ์เตรียมกองกำลังไว้ต่อสู้กับสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก ซึ่งจะกลับจากการทำสงครามในเขมรในระหว่างนี้

4.

สงครามกลางเมือง

ระหว่างพระยาสุรศักดิ์และพระยาสุรียอภัย 2324

- ท้าวพระยาสุรียอภัย มารักษากรุงธนบุรีตามคำสั่งของสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก
- พระยาสุรศักดิ์ให้กรมขุนอนุรักษสงคราม ยกทัพไปโจมตีค่ายพระยาสุรียอภัย
- กรมขุนอนุรักษสงครามเป็นฝ่ายพ่ายแพ้และถูกจับได้
- พระยาสุรียอภัยให้สีกสมเด็จพระเจ้าตากสินแล้วนำไปจงจำเอาไว้เพื่อรอสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกตัดสินใจต่อไป

5.

การพิจารณาปัญหาเรื่องสมเด็จพระเจ้าตากสิน

สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกยกทัพมาถึงกรุงธนบุรี

เมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2325

- ได้ประชุมขุนนางและข้าราชการชั้นผู้ใหญ่เพื่อวางแผนฟื้นฟูบ้านเมือง
- สำเร็จโทษพระเจ้าตากสินเสีย เพื่อไม่ให้เป็นภัยต่อความมั่นคงของแผ่นดินต่อไป
- พระยาสุรศักดิ์ถูกประหารชีวิตในภายหลัง

5.

การพิจารณาปัญหาเรื่องสมเด็จพระเจ้าตากสิน

จากนั้นขุนนาง ข้าราชการ และราษฎรได้พร้อมใจกันทูลเชิญ สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกเป็นกษัตริย์ต่อไปเป็นอันสิ้นสุดยุครนบุรี พร้อมกับมีการสถาปนาราชวงศ์ใหม่คือ “ราชวงศ์จักรี” ในพ.ศ.2325

วันจักรี ตรงกับ 6 เมษายน ของทุกปี

สืบเนื่องมาจากเมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2325 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช หรือพระรามาธิบดีที่ 1 เสด็จปราบดาภิเษกขึ้นครองราชย์เป็นกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี ทรงสร้างกรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงของไทย จึงนับเป็นวันครบรอบกรุงเทพมหานคร

กิจกรรมวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้สมัชชนบุรีเสื่อม

การจลาจลวุ่นวายในเขมร

ความวุ่นวายภายในกรุงธนบุรี

กบฏพระยาสุรศักดิ์

ปัจจัยที่ทำให้
กรุงธนบุรีเสื่อม

ปัญหาเรื่องสมเด็จพระเจ้าตากสิน

สงครามกลางเมืองระหว่างพระยาสุรศักดิ์และพระยาสุรียอภัย

สรุปกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง ความเสื่อมของอาณาจักรธนบุรี

กรุงธนบุรี ได้เกิดเหตุการณ์ที่นำมาซึ่งความเสื่อมของอาณาจักรธนบุรี จนกระทั่ง เมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2325 สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เสด็จสวรรคต สิริพระชนมายุได้ 48 พรรษา รวมสิริระยะเวลาในการครองราชย์ได้ 15 ปี และกรุงธนบุรีก็สิ้นสุดลง

กรุงรัตนโกสินทร์

สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกได้ปราบดาภิเษก
ขึ้นเป็น พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก
มหาราช ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี และ
โปรดเกล้าให้ย้ายราชธานีมายังฝั่งตะวันออก
ของแม่น้ำเจ้าพระยา และในต่อมาได้พระราชทาน
นามใหม่ว่า กรุงรัตนโกสินทร์